AVENO #40 - Ekologio kaj Ekonomio
en la retejo: Januaro - Decembro 2014

Ghenerala rimarko: pluraj informoj alvenas kun peticio - kompreneble plej multaj el ili ne plu estas aktivaj. Do, bonvolu kontroli la daton, se vi intencas subskribi ian ajn peticion.
AVE: http://www.verduloj.org , novaj artikoloj je la enirpagho, aliaj sub "Dokumentoj“.
Momente tiu dokumento en la dua duonjaro ne estis ordigita lau temoj.
=====

2014-12-30 Putin batalas kontrau Navalny
En la Novaja Gazeta N-ro 52 de 2014 (de la 23-a de Decembro) estis la deklaroj de ambau fratoj antau la jughejo, kaj krome kelkaj komentoj. Mi ne sufiche bone regas la rusan, sed ankau en germanaj gazetoj temis pri direktita de Putin kondamno.
La firmao "Yves Rocher Wostok" diris, ke ili bone kunlaboris kaj spertis bonajn servojn de la transport-organiza firmao de Navalny. La jughejo ne estas sendependa - temas pri arbitreca jughproceso.
Navalny malkashis per blogo koruptecon ghis en la plej altajn rangojn de la Kremlo.
(lau komento de E. Windisch, Bad. Zeitung, 2014-12-30)
Komento AVE/mw:
richa homo kiel Navalny certe ankau havas "makulojn sur sia vesto", sed la metodo de la akuzo kaj proceso montras ke la jughejo estas ne-sendependa. Simile kiel okazis kontrau M.B. Khodorkovsky en pluraj procesoj.
Putin sekvas erar-vojon; ju pli longe li sukcesos "marshi" en eraran direkton, des pli fortan krizon devos elteni la rusa popolo.

On 01.01.2015 13:09, J-K Rinaldo el Padova.IT.EU wrote:
> Laŭ EU-fontoj la akuzoj «ne estas pruvitaj»:
> - la proparolanto de la Alta reprezentanto pri Eksterlandaj Aferoj deklaris ke la tribunalaj decidoj «devas esti sendependaj kaj sen politikaj entrudiĝoj».

2014-12 Klimato-pinto en Lima finfine sukcesis trovi la plej malgrandan interkonsenton.
Oni diskutis pri multaj parametroj de la klimato, sed ne decidis plian agadon.
La sekva COP (konferenco de la partioj) okazos 2015-12 en Parizo; oni celas aktualigi la interkonsenton de Kyoto. http://newsroom.unfccc.int/

2014-12-27 Ukrainio deklaras - Putin opinias erare
La ukraina parlamento per granda plimulto (303 vochoj, do 77 pli ol bezonata) decidis finon de la blok-malanigho, kiu estis promesita 1994 en la Memorando de Budapesto. Tiam Ukrainio transdonis la atomarmilaron de la iama Sovetunio al Rusio por finfine malmunti ghin. La promesita de Rusio, Usono kaj Grandbritio integro finfine ne validis; evidente Rusio kashe akaperis Krimeon kaj subtenis la separatismon en orienta Ukrainio celante la saman. Simile ja okazis al Kartvelio, kiu perdis parton de sia teritorio.
Putin deklaris la disfalon de Sovetunio la plej grandan katastrofon de la 20-a jarcento; do, shatus reunuigi la iaman Sovetunion.
Ukrainio volas resti sendependa kaj strebas al jurshtatismo kiel bazo de plia evoluo. Por esti pli sekure oni celas alighon al NATO kaj EU, char funkcii kiel bufro estas malagrabla - pli bone: esti ponto. Putin deklaris tion „agreso“. Ne, tio ne estas agreso kontrau Rusio, sed eble „agreso“ kontrau la retro-rigardanta pensmaniero de la rusa prezidento Putin.
(lau taz, 2012-12-24, p. 17)

2014-12-27 Ukrainio kun la separatistoj intershanghas kaptitojn
Subtenite de OSKE okazis denove intershangho de pli ol 300 kaptitoj; jam bona pasho por plia normaligo.
--

2014-25-27 Moldavio, kiel konate, ĵus subskribis Asocian interkonsenton kun EU.
Nu, rilate al Moldavio, la livero de gaso venos de EU. Ja ĝi fluos tra la "Iasi-Ungheni pipeline": gasdukto de la aŭstria entrepreno OMV, kiu portos la rumanan gason de la urbo Iasi al moldava urbo Ungheni, je 100 km de la moldavia ĉefurbo Kiŝinevo. Fine de la kunligo al la moldavia ĉef-

urbo, Rumanio eksportos al Moldavio 1.5 miliardoj de kubaj metroj jare, tiel anstatŭante la 1.1 miliardojn liveratajn de la rusa Gazprom, kaj eĉ garantiante malsuperan prezon.
(de J-K- Rinaldo, http://groups.google.com/group/EU-federo)
===
2014-12-09 EU-Junkers planas investi en retro-investojn
Jen la listo de la projektoj kiuj estas subtenindaj lau la EU-Komisiono:
http://www.sven-giegold.de/wp-content/uploads/2014/12/PROJECT_LIST_MEMBER_STATES_FINAL.pdf
Tiu listo enhavas flughavenojn, atomreaktorojn kaj shoseojn - mankas la ekologia kompaso.
Necesus zorgi pri la dauripoveco, renovigeblaj energioj kaj pli bona efikeco.
Mi/AVE dirus ankau necesas subteni la resiliencon, bona kvalito de la grundo kaj akvo; subteno al evoluantaj landoj trovi stabilan daurigeblan evoluon.
(de Sven Giegold, financa- kaj ekonomi-rilata parolanto de la Verda Frakcio en la EP)

===
2014-11-01ff Tutmonda Klimo-Konferenco en Lima, Peruo
Mi atendas la raporton de la representanto de UEA, Alvaro Motta el Brazilo.

2014-11-04 Rusio opinias Krimeo „Sankta“ ??
La nacia alparolado de la prezidento de Rusio, V.V. Putin, entenis tro da retro-rigardo.
Li plendis kontrau la politiko de la jurshtateco, kiun postulas t.n. Okcidentuloj, ekz-e plimulto en Ukrainio. Surpinte de lia parolado estis la „Sankta al Rusio Krimeo“
Ke tiu duoninsulo estas „sankta“ al iu, jes, ja, tion povus pretendi la Krimeaj Tataroj por si, sed ne Rusio, kiu akaperis la duoninsulon antau 240 jaroj.
Fakte ni ja scias ke la popoloj migradas kaj intershanghis en plejmulta parto de Europo - ankau sur tiu duoninsulo - legebla en leksikono au Vikipedio (indas legi en diversaj fontoj).
Chu ni ne lernis el la Unua Mondmilito, ke retrorigardo estu afero de historiistoj.
Politikistoj devas trovi taugajn kompromisojn, kaj akcepti la rezultojn de la pasinta kaj kuranta politiko:

Ukrainio rezignis pri atom-armilaro en **1994** -1996, donante la restantajn al Rusio, la kontrakto diris ke **Rusio respektos la suverenecon kaj la tiamajn limojn de Ukrainio.**

La **Ronda Tablo en Minsk, 2014**, diris ke Ukrainio respektos la autonomion (kultura, kaj administracia) de la etnaj rusoj kiuj plimultas en la regionoj chirkau Lugansk kaj Doneck; kaj tiuj ne plu batalos kontrau Ukrainio. Tiu inkludis (ne Krimeon) sed la ghis-nunajn limojn inter Ukrainio kaj Rusio.
Pri la Krimeo - lau tiuj kontraktoj ghi apartenas al Ukrainio, sed unue urghas repacighi.

Chu ne estus pli saghe zorgi pri la evoluo ene de la limoj de Rusio, kiuj rezultis el la disfalo de Sovetunio? Atento al Jurshtateco: sendependaj Justico, legh-dona Parlamento, efika Regado; kiu inkludas liberan, sendependan inform-medion kaj civil-sociecon, gvidus al dauripova evoluo de Rusio. Respekti la kulturan autonomion de la multaj etnoj kiuj vivas en Rusio gravas.
Mi esperas ke la nuna registaro en Ukrainio nun bazighas sur chi-tiuj principoj.
(lau diversaj fontoj - opinio de la AVE-sekretario, Manfred Westermayer)

2014-11 Protestoj kontrau „refunkciigi atomreaktoron en Japanio“
Karaj amikoj,
Homoj en gubernio Fukui en Japanio nun movadas kontraŭ la politiko de la
guberniestro refunkciigi ĝiajn atomcentralojn. Bonvole subskribu suban peton.
"Ne konsentu kun refunkciigo de atomcentraloj!"
Subskribi povas ankau eksterjapananoj: http://fukui.jpn.org/international/index.html
(dankon por la informo al Goro Ch. Kimura)

===
2014-11 P.R.Chinio mortigas elefantojn - voras eburon - peticio al Xi
la superstico ke eburo povus helpi - au estas eleganta - gvidas homojn al amasa mortigo de elefantojn. Tiuj kiuj achetas la dentegojn estas la kulpuloj.
Chinaj diplomatoj achetis amason da eburon dum vizito en Tanzanio. Pli kaj pli da elefantoj estas masakritaj pro tio. Senlegha kaj stulta agado pro profito kaj eleganteco-avido.

La asocio por protekti la pluvarbarojn kolektas vochojn por peticio al la china prezidento Xi (shi) - en la germana:
https://www.regenwald.org/aktion/975?mtu=68518163&ref=nl#sr=rdr&md=newsletter&ct=html&cn=petition-975
Ilia pagharo estas en 5 lingvoj, sed tie ankorau ne aperas tiu-chi peticio.
Ili peticiis al la tanzania prezidento Kikwete, pli bone protekti la elefantojn - tiu peticio finis en Oktobro: https://www.rainforest-rescue.org/mailalert/937/help-rescue-tanzania-s-elephants
===

2014-11-11 Rusio daure transportas armilojn en la ukrainiajn regionojn Lugansk kaj Doneck. Evidente la prezidento Putin diras kion la mondo shatas audi, sed faras (farigas) tion kio taugas al rekonstruo de la rusa imperio.

2014-11-11 La islamismaj fanatikuloj daurigas mortigi kion ajn kiu aspektas iomete pli moderna ol siaj strangaj machismaj ideoj.
Mi ne komprenas ke gejunuloj emas oferi sin kiel bombo por tia celo ??
(bazita sur diversaj informoj)

2014-11 Konkluda raporto de la Internacia Sciencistaro pri Klimata Shanghigho:
Ili antauvidas la altighon de la maro ghis 88 cm en la venontaj jardekoj - char gigantaj glacheroj glitados pli rapide ol antaue en la maron chirkau Grenlando kaj Antarkto.
(de) http://www.bmub.bund.de/fileadmin/Daten_BMU/Download_PDF/Klimaschutz/ipcc_sachstandsbericht_5_synthese_bf.pdf
(6 UN-lingvoj): http://ipcc.ch/
(dankon al Roland Schnell)
===

1980 / 2014 **Manila Deklaracio pri Monda Turismo - mencias Esperanton kaj Naturon:**
Dum niaj agadoj, laboro, kunvenoj, tiuj tekstoj (deklaracioj, rezolucioj, ktp.) estu temo de diskuto pri eblaj agadoj rilataj, kontaktoj kaj kunlaboro kun tiuj organizajhoj, ties lokaj oficejoj kaj aliaj partneroj. Jen unu el la malpli konataj atingoj:

"La Monda Turisma Konferenco"
[... en la parto pri ...] : "HOMAJ RIMEDOJ" [... sur paĝo 11 ...] :
"Substrekas ĉi-rilate la gravecon de la scio de lingvoj, precipe de tiuj kun universala destino, kia estas Esperanto; [...]"
akceptita de la Monda Turisma Konferenco, okazinta en Manilo, Filipinoj,
de la 27-a de septembro ĝis la 10-a de oktobro 1980.

Legu la tutan deklaracion en Esperanto, tie (serchu ankau „naturo“):
http://www.linguistic-rights.org/un/Manila-Deklaracio-pri-Monda-Turismo-UNWTO-1980.pdf

Retpaghoj de la Monda Turisma Organizo (faka agentejo de UN), estas legeblaj kaj auskulteblaj
The World Tourism Organization (UNWTO): http://www2.unwto.org/content/who-we-are-0
Organisation mondiale du tourisme (OMT): http://www2.unwto.org/fr/content/propos-de-l-omt
(lau informo de Stefano Keller en la ret-listo [scienca-kaj-faka-agado] de UEA)

Komento AVE/mw: hodiau necesas ankau respekti la „resursan pied-spuron“ kiun ni postlasas je niaj vojaghoj kaj kongresoj. UEA intertempe ja komencis diskuti la temon daurigeblo.
===

2014-10-23 Pro kio tiom grava empidemio EBOLA - kaj kial ghi trafis la plej malrichajn landojn ?
Mi jhus legis tre detalan artikolon de Mediko Internacia - jen tute koncize:
1. Ekologio-ekonomio: la agrikulturaj terenoj en tiuj landoj grandparte estas luitaj/venditaj al internaciaj konzernoj, kiuj plantas por eksporto. Krome por hejt-ligno en Europo ktp.. Tial ili pushas la sovaghajn bestojn (i.i. la flugantaj hundoj, la tenantoj de la viruso), kiuj loghas en naturaj arbaroj, en la proksimeco de la homoj.
Tiu virus Zaire-Ebola venis de Centra Afriko al Okcidenta Afriko.
2. Malricheco de la homoj: la homoj manghas sovaghajn bestojn - i.i. simioj kaj flugantaj hundoj, char mankas mono por acheti nutrajhon, kaj la kampoj ja estas fordonitaj al la konzernoj.

3. Malricheco de la landoj: la sano-sistemo preskau ne ekzistas, kaj tute ne povis konkeri kun tia epidemio.

Finfine komencis internacia helpo. Hodiau mi audis en radio-elsendo, ke ankau P.R. Chinio volas helpi, aparte char Chinio estas nuntempe unu el la plej aktivaj resurso-kaptantoj en Afriko; bedaurinde la multaj miljarduljo - au iliaj konzernoj - ghis nun preskau ne subtenis la helpon, iu el tiuj donacis 100 mil. La Fonduso de Bill Gates aliflanke subtenis per 50 milionoj USD.

Pozitive: Nigerio sukcesis fini la nunan epidemion en sia lando - do, eblas venki Ebolon.
(Medico International: de, en, es, fr): http://www.medico.de/themen/gesundheit/ebola/dokumente/woher-kommt-ebola-hintergrund/4698/?pk_campaign=nl10_phm

===
2014-09-26 Peticio por savi la usonajn abelojn
Usono devas malpermesi la uzon de tiaj pesticidoj (ekz-e neonikotinoidoj), kiuj montrighis mortigaj por la abeloj kaj similaj insektoj - kiuj i.a. zorgas por la fekundigo de florantaj plantoj.
Jen la peticio en pluraj lingvoj:
https://secure.avaaz.org/de/save_the_bees_us_pet_loc/?cPoczab

===
2014-09-21 STOP-TTIP - klopodas por ebligo de Europa Civitana Iniciativo
Eble vi legis, ke la Europa Komisiono malpermesis lanchi (au ne akceptos) kolekton da subskriboj kontrau la planita traktatoj TTIP kaj CETA (pri libera merkato inter EU-Usono, kaj EU-Kanado). Multaj CSO-oj kaj ankau chiuj Verdaj Partioj kontrauas tiun traktaton, char ghi i.a. ebligos al tutmondaj konzernoj procesi kontrau shtataj leghoj, se tiuj reduktos la profitojn. Planite estas ke arbitracia kortumo rajtos trakti tiajn problemojn, sekve de tio leghoj kiuj protektas la konsumantojn au la naturon estu subfosataj.
(en, de, fr): http://stop-ttip.org

2014-09 Tutmondaj Verdaj Partioj kune agadas kontrau la klimatan shanghighon
Jen la aktualaj mesaghoj pri la agadoj de Verdaj Partioj, plejparte en tiaj lingvoj:
http://www.globalgreens.org/news/global-greens-newsletter-climate-change-campaign
(jen en multaj lingvoj): http://www.globalgreens.org/tags/ggclimatecampaign
kaj Se vi sur ties retejo serchas „Esperanto“ vi trovos plurajn dokumentojn.
===

2014-09-12 La malsano Ebola similas al la pesto de la mezepoko.
Aparte en landoj kie mankas bona sanigo-provizo.
Ebola postulas rezigni pri la normala homa konduto rilate malsanigitoj, kaj despli kontrau mortitoj - rilate kiujn amo kaj honoro estus normala homa konduto.
Bedaurinde ne - kvaranteno estas la sola rimedo, kaj necesas militare organizita san-helpo.
Espereble la penoj serchi medikamentojn finfine, sed tre malfrue, rezultus en sukceso.
(lau diversaj informiloj)

===
2014-08-31 Germanio kaj aliaj industri-nacioj havas ne-videblan akvo-riskon pro la importo de resursoj (ercoj, nutrajhoj, kotono):
La ekspluatado de oro, metalaj ercoj kaj shtonkarbo bezonas grandan kvanton da akvo, kaj samtempe tiu akvo povas polui la chirkauajhon. Ekz-e el Sudafriko.
Krom tio ekzistas risko al la importanta lando, char tia akvo-risko povas iam redukti la ekspluatadon. Informo de WWF.
(de, kun ligoj al detalaj dokumentoj) http://www.sonnenseite.com/Aktuelle+News,Globale+Wasserkrise+trifft+Deutschland,6,a29429.html
(ekzemple pri Sudafriko) http://www.wwf.de/fileadmin/fm-wwf/Publikationen-PDF/Wasserrisiko_Fallbeispiel_Bergbau_Suedafrika.pdf
---

2014-08-29 Ukraina firmao posedas la shlosilajn informojn al la defendaj rakedoj kontrau atomarmiloj.
Pivdenmash fama firmao pro la rakedo-konstruo sendis ultimaton al Rusio retiri siajn soldatojn kaj armilojn el Ukraino; se ne, oni donos tiajn sekretajn informojn al NATO.

Krom tio Hans-Josef Fell, verda politikisto pri alternativaj energioj konsilas Ukrainion; li informis, ke la chefino de la shtata privatiga-firmao Valentia Semenvyuk-Samsonenko estis trvita mort-pafita en sia domo. Kiu faris tion ankorau ne klaras. Shi havis rilaton kun Pivdenmash.
(diversaj lingvoj) http://de.wikipedia.org/wiki/Juschmasch
(de kun originalaj ligoj) http://www.sonnenseite.com/Aktuelle+News,Kiew-+Machtpolitik+in+der+Welt+aendert+sich+rasant,6,a29442.html
---

2014-08-31 Pro Fukushima degeneras birdoj, papilioj kaj insektoj.
Dr. Timothy Mousseau of the University of South Carolina esploris la genetikajn sekvojn al la vivantaro en la alt-radiata regiono. En la katastrofa regiono de Chernobil eblis monitor nur post multaj jaroj; por pli bone kompreni la biologiajn sekvojn ili komencis monitoradi tuj poste.
(de) http://green.wiwo.de/fukushima-erste-studien-zeigen-wie-die-strahlung-tiere-schaedigt/
pli detale en la angla: http://www.eurekalert.org/pub_releases/2014-08/aga-fl081114.php
---

2014-08-30 Suda Koreio intencas redukti la lingvan nivelon kiel enir-kvalifiko por altlernejoj
Koncize: por lerni la anglan sufiche bone, aparte korektan gramatikon, koreaj lernantoj investas multe da tempo - kaj la gepatroj multe da mono - por atingi sufiche altan nivelon de la angla.
Jen artikolo de korea jhurnalistino pri la instruo de la angla en Sud-Koreio:
(en) http://qz.com/256621
(dankon por la informo al Michael Leibman, kiu referencas al la raporto Grin)

==
2014-08-23 **Peticio por reteni pluvarbaron en Indonezio**
La konzerno Bumitama Agri Ltd., trovebla en la borso de Singapur, perdis proceson, dank al internacia atento de civitanoj. Ili senarbarigis 7000 ha da pluvarbaro sen permeso.
La natur-aktivistoj en Borneo petas subskribi denove kontrau tiu firmao, kiu denove senpermese senarbarigas kaj ene de kaj en la bufra zonon de la Nacia Parko Tanjung Puting en sudokcidento de Borneo. Tie loghas la endemaj nazo-simioj, 6000 Orang-Utangoj, krome 250 birdo-specioj kaj pli ol 600 arbo-specioj.
Bonvolu subteni la peticion (en 6 diversaj lingvoj) - eble serchu: „Borneo“:
(de) https://www.regenwald.org/aktion/928/grossartig-teil-sieg-fuer-regenwald-und-orang-utan
(en) http://www.rainforest-rescue.org/
(fr) http://www.sauvonslaforet.org/

2014-06 **Protesto de japanaj fishistoj** kiuj rezistatadas kontrau konstruo de atomcentralo sur la insulo Iwai: (retejo en la japana kaj germana, dankon al Goro Kimura)
http://minnanoumi.jimdo.com/deutsch/

2014-05-20 2014-05-20 **Frackingo - rompado por gajni nafton - kemia poluado / TTIP**
Norda Karolinio, Usono (North Carolina) planas novan leghon pro la „Energio-Modernigo“.
Sed tute strange, se okazos akcidento je rompadejo ech la kuracistoj kaj fajrobrigadistoj ne rajtas scii - kaj ne rajtas paroli - pri la kemiajhoj kiuj estas uzataj en tiu rompadeja nafto-fonto.
Ili ankau ne rajtas diskuti pri tio kun siaj kolegoj.
(lau radio-elsendo: Ralph Sina, WDR-Hörfunkstudio Washington, 2014-07)
===

2014-06-10 **sukcesaj protestoj: ne estos la barlagoj Hydro Aysen en Patagonio, Chilio**
La peticio ne konstrui la 5 barlagoj je la riveroj Baker kaj Pascua sukcesis, char la registaro retiris la konstru-permeson de 2011.
Jen la dokumento de la CSO (civil-socia organizajho) Internaciaj Riveroj (lingvoj: en, cn, pt, es):
http://www.internationalrivers.org/blogs/331-1

2014-06-12 **ne al GMO- Alfalfa, Kanado** haltigas la imperialismon de Monsanto
Alfalfa estas fabo-simila planto, kaj Kanado malakceptis la uzadon de tiu planto - kune kun la toksajho Glifosat. Jen pli en la angla kaj germana:
http://netzfrauen.org/2014/06/12/monsantos-saatgut-imperialismus-kanada-wird-dank-massiver-proteste-gestoppt-monsantos-seed-imperialism-halted-canada-thanks-massive-protests/
(dankon por la informo al Stefano Keller)

2014-05 **Fukushima**-Tsunamo kaj fishistoj detruas la maran vivo-chenon: raporto de 2013-10
Jjen artikolo pri la distribuo de la radioaktiveco post la Reaktora Katastrofo de Fukushima, kune kun raporto pri la naghantaj rubajhoj inter Japanio kaj Usono, kaj la maldaurigebla fishado-maniero kiu detruas la vivo-chenojn en la maro. Mankas fishoj, delfenoj, testudoj en grandega areo inter Melbourne (Australio) kaj osaka (Japanio):
(germane) http://netzfrauen.org/2013/10/20/update-fukushima-kalifornien-erhoehte-strahlen-werte-meer-ist-kaputt-the-ocean-is-broken/
netzfrauen.org/2013/10/20/the-ocean-is-broken-a-fukushima-reality-deutsche-uebersetzung/
(angla originalo) http://www.theherald.com.au/story/1848433/the-ocean-is-broken/?cs=12
2014-03-31 Fukushima - **la permeso enmeti radioaktivan akvon en la oceanon**
Finfine TEPCO rajtas enirigi iom(ete) purigitan akvon de la katastrofa loko Dai-Ichi en la maron. La kvanto da akvo sur la tereno altighas chiutage je 700 tunoj da akvo; intertempe oni stokas 400 000 kubmetrojn (= tunojn). La akvo entenas radioakvan hidrogenon (tricio/tritio), en kvardek-ona kvanto rilate la permesatan limvaloron. La fishistoj akceptis tion, char sen kontrolita eligo, estus la minaco ke denove* enirus alt-radioaktiva akvo en la maron.
*) http://www.bbc.com/news/world-asia-26254140
sonnenseite.com/Aktuelle+News,Tepco+wird+sein+strahlendes+Wasser+los,6,a28182.html
---

2014-05 **Semaro - chu ekzistas alternativoj al Monsanto, Bayer** ktp. ?
Virina agadgrupo kolektis informojn pri la granda familio da (alinomitaj) firmaoj de la konzerno Monsanto, konata pro la veneno Glifosat kaj GMO-semoj.
Glifosat intertempe trovighas ankau en nutrajhoj.
Ili ankau kolektis retadresojn da semo-rilataj CSO-oj (NRO-oj) kaj firmaoj en Austrio, Germanio kaj Svisio, kiuj ne uzas kemiajn venenojn kaj kulturas natur-biologie.
La artikolo estas tre ampleksa, sed nur en la germana (la pagho ofertas tradukojn ...)
http://netzfrauen.org/2014/05/11/saatgut-alles-monsanto-oder/
(dankon al Stefano Keller, kiuj informis pri tiu retejo)

2014-05 Respekti la **Konvencion pri Biologia Multispececo** (au diverseco) (CBL)
Preventi la etendighon de GMO - sekvi la Protokolon de Cartagena [kartagena]:
(de, en): http://testbiotech.de/

2014-05 **La Papo Francisko verkas Ekologian Enciklikon**
Aparte la politiko en Brazilo ne respektas la ekologion kaj la rajtojn de indighenaj popoloj - kiuj paralelas al la bestoj en la pluvarbaroj. La brazila episkopo Kraeutler informis lin pri la plej gravaj problemoj. Do, ni atendos la verkon - kaj espereble ke almenau la registaro legas ghin, kaj finfine zorgas pri ekologi-konforma politiko.
Lau Publik Forum - citita en: http://sonnenseite.kjm4.de/r/6316dfa21619ms426.html
---

2014-05 **Pli ol kvarono de la kurento el regajneblaj fontoj - en Germanio**
Dum la unua kvaronjaro 2014 oni rikoltis 40 miljardojn da Kilowatt-horojn da elektra kurento.
Ventoenergio: 17,8
Fotovoltaiko, Sunenergio: 5,7
resto: biogaso, kun-generado, akvo-forto
http://sonnenseite.kjm4.de/r/6316dfa21601ms426.html
===

201405 **Pri nacia mastrumo-nombroj au Kiel fartas via lando ?**
Pri la Malneta Nacia Produkto, Felicho-Indekso ... ktp.
Jen aktuala informo de OECD en la angla kaj franca:
http://www.oecd-ilibrary.org/economics/national-accounts-at-a-glance-2014_na_glance-2014-en
---

2015-05 **Chu EU estas pozitiva afero ?**
En 2009, dum la monda krizo, la baltaj landoj alfrontis gravan ekonomian krizon kiun ili preskaŭ superis jam ekde la sekva jaro.
Tuj sekve alfrontis la ekonomian krizon Irlando, kaj de kelkaj monatoj ĝi plene superis ĝin.

En ĉi tagoj, 2015, estas la vico de Portugalio, kiu sukcesis superi sian krizon.
Grekio, malgraŭ ĝi ankoraŭ ne tute superis sian gravan krizon, estas tamen sur la bono vojo por ties supero.
Italio, Hispanio kaj Francio havas financajn malfacilaĵojn, kvankam ne temas pri efektiva krizo.
Estonio kaj Latvio jam eniris la eŭroareon, Litovio eniros 2015.

Kompreneble en ĉiuj okazoj ege efikis la tujaj EU-intervenoj per monpruntoj kaj samtempe ankaŭ devigante al aŭstereco.
Kaj ne nur. EU alprenis jenajn gravegajn interkonsentojn kontraŭ estontaj krizoj:
- ESM (Eŭrop-Stabil Meĥanismo) por la landoj aliĝantaj eŭron
- USM (Ununura Superrigarda Mekanismo) por ĉiuj landoj
- EBP (Eŭropa Buĝeta Pakto) inter 26 landoj (Ĉeĥio aliĝos ... nur Britio ne aliĝos)
- multaj rimedoj por la firmigo de la landaj bankaj sistemoj
- rimedoj por reguligi la finacajn transakciojn.

Mi persone opinias ke oni ne povas kulpigi EU esti burokrata superstrukturo, ĝi sume efike regis siajn kunordigajn taskojn...
kvankam kompreneble estas ankoraŭ longa la vojo por superi la nuntempajn mondajn defiojn: globaliĝo, aŭtomatigo, kaj la konsekvenca laborkrizo.
(lau J-K Rinaldo, Diskutlisto Europo-Federo grupo: http://groups.google.com/group/EU-federo)

Komento AVE/mw: mi opinias, ke EU devus rapide akcepti Moldavion kiel nova membro. La lando estas ne tro granda, kaj trovighas en malfacila situacio, char la najbara Transnistrio estas en simila situacio kiel Krimeo: tie loghas multaj rusoj - postlasajhoj de la Sovetunio, kaj ili evidente tendencas al Rusio.
....

2014-05-05 Alfred-Wegener Instituto esploras la marojn, antarkton kaj la klimaton:
Ili trovis **plastajhojn chie-ajn sur la fundo de la maro.**
Ili eltrovis ke en la okcidenta tropika parto de la Pacifiko trovighas granda „truo“ en la malalta regiono sen ozono kaj sekve de tio sen hidroksil-radikaloj. Tiu manko ebligas al kemiajhoj transiri en la Stratosferon sen esti purigata de OH-radikaloj. Evidente tiu truo estas natura fenomeno, sed la sekvo estas ke hom-faritaj kemiajhoj povas eniri tra tiu truo en la globalan stratosferon kaj tie detrui la ozono-molekulojn.
(de, en) http://www.awi.de

2014-04 aktuale pri **uranio-mina(ca)do en Tanzanio:**
CESOPE (Civil Education is the Solution to Poverty and environmental Management)
www.cesopetz.org
(jen surloka organizajho): http://femapoenvironment.blogspot.com/
*(angle) http://www.uranium-network.org/

2014-4 CETA, **Kanada-Europa Libermerkata Traktato,** CETA (Comprehensive Economic and Trade Agreement).
Detaloj pri CETA k.a. en la germana:
http://www.umweltinstitut.org/fragen-und-antworten/freihandelsabkommen.html
===

2014/2015 **minacas nova fazo de El-Ninjo**
Sciencistoj kalkulis ke la plivarmigo de la oceanoj fortigus la detruan efikon de la sekva El-Ninjo; kiu povus esti same detrua kiel tiu en 1997/98, kiu postulis 23.000 da homojn vivojn kaj grandan materian damaghon.
(en la angla):
thinkprogress.org/climate/2014/04/22/3429380/el-nino-global-warming-temperature-record/
(usona instituto) http://www.cpc.ncep.noaa.gov/
sonnenseite.com/Aktuelle+News,Voraussagen+ueber+Super-El+Ni%C3%B1o,6,a28419.html

2014-04 **Sellafield poluis la plaghon** / Driggs estos lavita de la altighanta mar-nivelo
La brita uzino por pritrakto de radioaktiva rubajho chiam produktis ankau dangherajn postlasajhojn en la maro (aero) kaj sur la plagho.
http://www.theguardian.com/environment/2012/jul/04/radioactive-particles-beaches-sellafield

Dum la lastaj 55 jaroj oni kolektis radioaktivan rubajhon en Driggs - evidente tre proksime de la maro; kaj la altighanta maronivelo povus atingi la stokejon kaj forlavi la enhavon.
Feliche tio okazus nur post pli ol cent jaroj, tiam la radioaktiveco estos reduktita, tamen - geologie cent jaroj estas mallonga tempo.
http://www.sonnenseite.com/Aktuelle+News,Meeresspiegel+bedroht+Endlager,6,a28395.html
---

2014 pri **poluantaj Plastajhoj en la Maroj**, kaj aliaj mediorilataj temoj informas kaj faros ekspedicion - en multaj lingvoj: http://www.expeditionmed.eu/fr/

2014-04 **Uranio-ekspluatado en Tanzanio** kaj tutmonde*
(jen surloka organizajho): http://femapoenvironment.blogspot.com/
*(angle) http://www.uranium-network.org/

2014-03-19 EU akceptas la civilan iniciativon ke **„akvoprovizo restu publika afero".**
Certe vi rememoras ke vi subtenis tiun-chi Europan Civilan Iniciativon en 2013; 1,6 milionoj da subskriboj estis transdonitaj en Decembro 2013. Jen la oficiala pagharo pri ECI en la oficialaj EU-lingvoj:
(ghenerale) http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/initiatives/finalised/answered
http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/initiatives/finalised/details/2012/000003
La ligilo al la dokumento (nur en la angla ?) trovighas tute sube de tiu ret-pagho.
Jen la retejo de la iniciativo: http://www.right2water.eu/

2014-04 **Kiu influas la pritrakton de la Jarmilaj Celoj ?**
Necesas scii kiu influas politikajn procedurojn servante al la propra profito:
Aparte kiam temas pri tutmondaj aferoj kiel akvo, aero, klimato, naturaj resursoj ni vidas kutime, ke la grandaj konzernoj rekte au ne-rekte (pere de esplor-fondusoj) influas la politikan decidon. Jen postuloj de la Unio de Engaghitaj Sciencistoj (Union of Concerned Scientists of USA)
http://www.ucsusa.org/center-for-science-and-democracy/tricks-of-the-trade.html

Kaj pri tio skribis Alvaro, responde al Rafael,
nuntempe multaj entreprenoj diras, ke ili defendas dauripovan evoluon. Ili diras tion, char ne decas paroli publike ke ili ne volas pliajn regulojn fare de la registaro. En tiu senco, por la ghenerala publiko ili sin montras, kiel "verdaj entreprenoj", sed ili agas kasheme sub la komercaj asocioj por preventi pliajn movojn survoje al dauripova ekonomio. Ili lasas al la grandaj komercaj asocioj al kiuj ili apartenas fari la "malpuran laboron" che UN kaj aliaj internaciaj forumoj.

Ni vidis tion en Pollando dum COP19 (Konferenco de la Klimato) pasintan jaron. La grandaj entreprenoj forkaptis tiun eventon. Kaj resulte de tio multaj NROj, kiel Greenpeace, WWF, Oxfam, 350.org, forlasis la eventon antau ghia fino por protesti kontrau tiu privatigo de la diskutoj.
http://www.theguardian.com/environment/2013/nov/21/mass-walk-out-un-climate-talks-warsaw

Mi tute ne surprizighas, ke tiuj entreprenoj nun ankau volas privatigi la diskutojn pri la Jarmilaj Celoj. Tio estas nur plia evidento, ke la disvastigo de Esperanto che NROj estas sendube multe pli fekunda grundo por ni.
=====

2014 PRI **EKOURBO "ECOPOLIS"**
Ni vivas en unu el la plej dense loĝitaj regionoj en la mondo kaj la malabunda naturo kiu restas esence estas nur destinata por distraj aktivecoj, kiel urba parko. Kion kelkaj ankoraŭ nomas la fuĝon el la urbo, pli similas al preskaŭ neperceptebla etendaĵo de la urbo al la kampara parto de la urbo. La rezulto : niaj urboj komencas simili al la ideala urbo kiun direktoro Peter Thoen de la flandra Instituto por bio-ekologia konstruado kaj loĝado - en enreta eldono de Ecopolis...
Vidu pli serchante „Ecopolis" en la retejo de Herman:
http://www.eo-naturamikaro.webnode.nl/

2014-04 **Radioaktiva Rubajho ne sekure stokita/stokebla.**
En Usono, New Mexico, okazis akcidento pro atom-rubajha stokejo en salominejo „Waste Isolation Pilot Plant" (WIPP): http://www.antiatomfreiburg.de/artikel/wipp-die-folgen-des-unfalls/

2014-04 **Kiel aboli la EURATOM-kontrakton ?**
Tiu kontrakto el la komencaj tagoj de la atomenergia entuziasmo devigas la EU-registaron, subteni atom-energion, malgrau la gravega risko. Austro, Heinz Stockinger el Salzburg, eltrovis la elirvojon. Krom multaj artikoloj vi ankau trovas ligon al video pri „Uranio-ekspluatadao en Tanzanio“ (de) www.plage.cc
---
2014-01 Protest-konferenco kontrau „Uranio-ekspluatadao en Tanzanio“
Proksime de la chefurbo Dodoma trovighas la regiono Manyoni kie homoj plantas rizon kaj kie trovighas trinkakvaj resursoj. La registaro ne permesis la konferencon, tamen ghi okazis kaj venis ekspertoj el Australio kaj Malio, kie homoj jam spertas la median poluon pere de radioaktivajhoj. Ili diris ke la profito por la lando estos malgranda kompare kun la longege dauranta poluado de la trinkakvo.
(angle kun germana subteksto) : www.plage.cc

2014-04 Homoj kiuj kritikas la **atomenergion en Hindio** vivas danghere, kvazau ili farus krimon: Okazis manifestacio kontrau la plano konstrui japanan atomcentralon en Jaitapur ...
(de) http://indien.antiatom.net/ins-gefangnis-gegen-indisch-japanisches-atom-abkommen/
===

2014-03 **Justa komerco - sindevigo por ontaj EP-anoj:**
A.Zwawa partoprenas en kampanjo por alvoki EU-kandidatojn subteni justan komercon.
Li ankau petas, ke kandidatoj por la EU-parlamento subskribu la Manifeston.
Do, se vi havas eblecon renkonti ge-kandidaton por la EP - bonvolu peti lin au shin subskribi la manifeston - bonvolu elprinti ghin. Bedaurinde ghi estas nur en la angla :(
Mi tre dankas kaj deziras chion bonan! Pozdrawiam, Andrzej Żwawa
Bonvolu subskrib(ig)i la Manifeston kaj sendu vian apogon al: andrzej.zwawa@fairtrade.org.pl

Vi povas legi pri la kampanjo: http://www.fairtrade-advocacy.org/vote4ft-campaign
kaj jen la teksto, subskribinda de kandidatoj por la Europa Parlamento (la baloto okazos fine de Majo 2014).
(angle) http://www.fairtrade-advocacy.org/images/1_manifesto_text.pdf
---

2014-03 **TTIP / ISDS / TAFTA/ CETA** etc
La Verdaj (kaj similaj) Partioj kaj ankau pluraj civil-sociaj organizoj agadas por malebligi la TTIP-traktaton. sur iliaj paghoj vi ankau povas spekti kelkajn videojn (serchu TTIP)
(angle) http://www.greens-efa.eu/eu-us-trade-agreement-ttip-11801.html
(internaciaj paghoj) www.attac.org > serchu TTIP
(germane) www.attac.de/kampagnen/freihandelsfalle-ttip/

Jen filmeto: organizita de LobbyControl.de okazis promeno tra Bruselo, dum kiu estis vizitata pluraj povaj organizajhoj kiuj favore lobias por TTIP:
www.lobbycontrol.de/2014/04/entdecken-sie-die-lobby-welt-rund-um-ttip/
(en kelkaj lingvoj sur vikipedio): www.de.wikipedia.org/wiki/TTIP

vidu ankau pri la traktato kun Kanado: CETA
http://de.wikipedia.org/wiki/Comprehensive_Economic_and_Trade_Agreement

2013-11 Le Monde Diplomatique detale analizas TAFTA/ TTIP
Antau 10 jaroj la Europa Parlamento rifuzis la MAI-Traktaton (multiflanka traktato pri investoj).
Nun minacas TAFTA - pli eble poste ... (temas ankau pri NSA, GMO, politika memstareco)
(lau Lori Wallach, en la germana versio de LMD Novembro 2013, kaj alia en Dec-o)

2014-04-02 **Britio intencas konstruigi 2 novajn EPR-reaktorojn en Hinkley Point.**
Germanaj - certe ankau alialandaj - asocioj protestas kontrau tio,
unue pro la kontinua poluado pere de radioaktivaj eligoj, due pro la katastrofo-risko,
trie, char Britio volas subvencii la atoman kurenton kaj petas permeson de la EU.
http://www.ews-schoenau.de/einspruch.html?tx_powermail_pi1[mailID]=8625&cHash=db5473924771eeb9f451df2e7e95c12f#c8625

2014-04-02 germana civitana elektro-provizanto EWS-Schoenau metas informon en Esperanto sur la retejon.
Fakte temas pri la traduko faritaj de AVE-anoj de la
"100 Bonaj Argumentoj kontrau la Atomenergio", kiu trovighas jam en pluraj lingvoj sur la retejo de EWS. Jen la ligo: www.100-gute-gruende.de
Char nia traduko ankau ligas al la sur-bazaj dokumentoj, se vi alklakas la Esperanto-Flagon, vi estos pli-ligata al tiu de AVE:

2014-03-31 Japanio akceptas la finon de komerca baleno-kaptado
La Internacia Jugh-Kortumo en Den Haag decidis ke plejparto de la japana beleno-kaptado ne rilatas al sciencо, sed simple al viando-vendo.
(lau germana TV-kanalo ARD: http://www.tagesschau.de/ausland/walfang142.html)

2014-03-31 IPCC raportas pri la klimata minaco
La unua raporto de la nuna raporto-periodo aperis. Ghi rakontas pri
- tutmonda plivarmigo > sekeco pli-oftos, insektoj k.a. vivuloj migros al la nordo;
- fandigho de glacheroj > altigas la akvonivelon, problemoj por malaltaj terenoj, shanghas la specifan densecon de la marakvo kaj tiamaniere povas shanghighi la mar-fluoj*;
- varmigo de la oceanoj > pli da humideco en la aero, pli da inundoj.
http://www.climatechange2013.org/
*) tio ankau trafos fishojn k.a., char parte mankos la oksigeno en regionoj kie la akvofluo iras alten:
http://www.sonnenseite.com/Aktuelle+News,Den+grossen+Auftriebsgebieten+der+Ozeane+geht+die+Luft+aus,6,a28140.html
----
2014-03-18 Atomcentralo Fessenheim (Francio, Alsaco, je la Rejno-kanalo)
Okazis granda manifestacio Dimanche 2014-03-09 sur pluraj pontoj kaj poste komune antau la centralo de Fessenheim
Evidente la protekto de la centralo estas ne tre bona, char hodiau nokte okazis okupacio de la atomcentralo - feliche de Verdpaco (kaj ne de teroristoj).
La komuna trilanda ascoio TRAS metis 7 bazajn argumentojn por tuj malshalti la 2 reaktorojn.

1. maltauga loko - pro la oftaj tertremoj.
2. ghi estas tro malnova - la plej malnova de la francaj reaktoroj (ek-funkciis 1977).
3. psikologio - oni opinias, ke la reaktoro estas sekura. Kiam oni planis & konstruis la reaktoron ankorau ne okazis atomkatastrofo. Tiu de „Three Mile Island“ en Usono okazis nur 1979, kaj tie oni havis felichon, ke la fandighanta reaktorkerno restis en la betono - kaj ne atingis akvon (kun akvo okazas eksplodoj kiel en Fukushima). La 2013 instalita plibonigo (plialtigo de la funda betona plato ne sufichus en kazo de katastrofo).
4. malforta sekureco-kulturo - tro multaj eksternaj laboristoj ne garantias sekuran majstradon, kion montras oftaj problemetoj.
5. sen-respondeca kontrol-autoritato - oni trovis plurajn aliajn mankojn okaze de la 10-jara kontrolo, sed la instanco lasas al la firmao reagi al tiuj.
6. ne-sufiche certa malvarmigo - la kanalo trovighas super la grundo-nivelo, okaze de romp(igh)o de la digo estus problemoj por la malvarmigo (rememoru Fukushima). Oni instalis grundakvo-fonton, sed tiu liveras nur 50 kub-metroj po horo - kiam la chefa malvarmigo paneas, oni bezonas dum al unuaj horoj 2000.
7. ne-porteblaj riskoj - en chirkauajho de 150 km loghas 6 milionoj da homoj, tie estas grandaj resursoj da bona trinkakvo (Lago de Konstanco, alpaj riveretoj) - evakui ech nur 1 milionon en la chirkauajho de 30 km praktike ne eblas. Fukushima kaj Chernobilo estis malpli dense loghataj. La kostoj (riparlaboroj, perdo je tereno, perdo de uzeblaj domoj kaj fabrikoj, ...) estus 3000 - 5000 miljardoj - neimagebla ekonomia risko.

Informoj de tri-nacia TRAS: www.atomschutzverband.ch
Aliaj argumentoj: Chiu atomreaktoro daure eligas radioaktivajn isotopojn pere de la kamentubo kaj en la akvon; aparte kiam oni shanghas la fuelostangojn la eligo amasighas - sed dank al monitorado kiu raportas nur averaghajn mezurovalorojn, oni ne legas pri tio. La risko malsanighi je kancero altighas aparte por infanoj kiuj vivas en la kutima ventodirekto.

- La asekuro por atomreaktoroj estas ridinde malalta - ankau la ekonomian riskon portas la homoj kaj la shtatoj. http://vorort.bund.net/suedlicher-oberrhein/fessenheim-ausstellung.html

Kaj jen la foto kaj raporto pri la okupacio:
http://www.fr-online.de/energie/kernkraftwerk-im-elsass-aktivisten-besetzen-akw-fessenheim,1473634,26586370.html

Jen 100 (fakte 116) Bonaj Argumentoj Kontrau Atomenergio:
en 8 lingvoj: http://100-gute-gruende.de/index.xhtml
en Esperanto: http://www.verduloj.org/100_argumentoj.htm

2014-02 **Norda Koreio pripensas ekologion kaj etan merkato-ekonomion**
la nova diktatoro KIM Jong Un lanchas/akceptas privatan et-merkaton; kaj instalis novan ministerion pri „konservado de la lando/grundo kaj de la arbaroj“, char okazis grandaj inundoj kiuj detruis stratojn kaj minejojn, kaj la senarbarigo kauzis erozion*.
(lau P. Maurus, germana versio de Le Monde Diplomatique 2014/2, p. 8-9)
Komento mw/AVE: Post la senarbarigo sekvas perdo de akvo-tenivo, kiu reduktas la kontinuan provizon da akvo en riveretoj.

2014-03 **Libro pri la sen-respondeca neokolonialisma politiko de P.R.Chinio.**
Temas pri i.a. la amasa ekspluatado de sibiriaj arbaroj, pri ekspluatado de afrikaj minejoj dank al koruptaj gvitantoj - uzante chefe chinajn laboristojn - kaj sen pozitiva rezulto por la evoluo.
Similas al la ekspluatado pere de multinaciaj konzernoj kiel Shell, sed pli grandskale.
J.P. Cardenalo, H. Araujo „Der grosse Beutezug - Chinas stille Armee erobert den Westen“, eldonejo Hanser-Verlag, München
sonnenseite.com/Buch-Tipps,Chinas+ungebremster+Weg+zur+Weltmacht,34,a27889.html
---

2014-02-27 **Soros proponas internacian Marshall-Planon por la Ukraino**
Usono, EU kaj Rusio devas kunsidi kaj krei tian fonduson. Ne taugas splitigho.
Ankau Rusio gajnos de sana Ukrainio. George Soros skribis pri tio en germana gazeto.
Li estimas la rolon de Ukrainio kiel pordo inter EU kaj Rusio.
http://www.sueddeutsche.de/politik/machtwechsel-in-kiew-helft-der-ukraine-mit-einem-marshall-plan-1.1899731
===

2014-02-11 **Pozitive: La Monarhho-papilio (Danaus plexippus) ankorau ekzistas**
La chefa regiono kie vivas tiu bela migranta papilio estas Norda Ameriko, kun tre limigita vintro-restadejo (18 ha) en la Sierra Nevada en Meksiko. Milion-ope ili flugas en autuno al tiu loko, kaj en la printempo ili revenas al Usono, kie ili kutime havas 4 generaciojn, kiuj etendighas finfine ghis la suda Kanado. Oni komencis kalkuli la papiliojn en 1993, ek de tiu tempo la kvanto reduktighis de jaro al jaro.
En centra Usono kie vivas la larvoj etendighas monokulturoj kiel GMO-majzo kaj -sojo kaj oni uzas pesticidojn. Krom tio, pro la monokulturoj malaperas la silko-planto - la chefa (sola) nutrajho de la papilio-larvoj.
Krome, ghis antau-nelonge oni forhakis parton de la speciala Oyamel-arbaro en Meksiko, kie la Monarhho tra-vintras.
Intertempe Meksiko konservas tiun-chi arbaron, sed en Usono kaj Kanado necesas protektaj areoj - alimaniere la spektakla papilio-migrado ne plu vidighos.
(lau Sandra Weiss, Bad. Ztg. 2014-02-11, p.10 - en Vikipedio, vidu sub „Monarch“)

2014-03 **Chehhio planas en nova energiokoncepto pliajn atomreaktorojn**
Bonvolu protesti ghis la 18a de Marto (vidu sube).
Tio signifas pliajn rekatorjn je la aktualaj lokoj Dukovany kaj Temelin, kaj je pliaj lokoj.
La plilongigo de la utiligo al 60 jaroj alportas plian riskon por katastrofo - kiu ne estos surloka.
La radioaktiva poluo-nubo de Chernobilo el-pluvis 2 500 km for de la katastrofo - en suda Germanio.
Troa afero estas, ke Chehhio (kaj aliaj landoj) volas la permeson de EU subvencii la atom-teknologion, char ghi ne estas ekonomie efika.

Ankau civitanoj en la najbaraj landoj rajtas protesti formale en „limsaltanta strategia medio-evaluiga proceduro“ - tio validas ghis la 18-a de Marto
La Naturmedio-Instituto en Munkeno preparis germanlingvan objheton (kontrauargumenton), kiun oni povas shanghi laubezone. Jen:
umweltinstitut.org/radioaktivitat/aktionen/kein-akw-ausbau-in-temelin-996.html#einwendung
===

2014-06-07 (Sabato) AVE kunvenos en Erfurt okaze de la Germana Esperanto Kongreso
Dum publika kunveno mi **prezentos AVE kaj la afrikajn projektojn** en Tanzanio kaj D.R. Kongo. Krome AVE partoprenos la vesperan Movadan Foiron
Pliaj informoj: http://www.esperanto.de/gea.malnova/dek2014.html ---
2014-02 **Artikolo pri Mazingira** en la jhurnalo de GEA „esperanto aktuell“ 2014/1, p. 15

2014-03-10 **Agotago por Autonoma Tibeto**
En pluraj lingvoj vi trovos informojn pri 16 temoj rilate Tibeton - la chinan & la tibetan vidpunkton (germane) http://www.tibet-initiative.de/
(tutmonde - trovi regionan grupon) http://tibetnetwork.org/find-a-tibet-group/

2014-03-14 Internacia Ago-Tago por protekti riverojn kaj kontraui barojn:
(lingvoj: cn, en, es, pt) http://www.internationalrivers.org/international-day-of-action-for-rivers
---

2014-02-24 **Pri la kazo Emmanuel Giboulot kiu rifuzis venenigi sian vitikulturon**
Kiel vi jam legis en la franca, la vitikulturisto Giboulot havos pun-proceson char li rifuzis shpruci venenon kontrau cikadoj/cikadeloj. Leo danke tradukis la tekston kaj jen nur la plej baza informo. La proceso okazis je Lundo la 24a de Februaro 2014
Intertempe oni kolektis jam 400 000 subskribojn - povus esti ech pli.

La naturaj alternativoj estas efikaj!
Fakte, kontraŭe al tio, kion asertas la aŭtoritatoj, ekzistas pluraj rimedoj por protekti la vinberujoj kontraŭ la cikadelo* dume plene respektante la medion.

- la vinberujoj povas esti protektataj per filikoj kaj rostita argilo;
- ekzistas efikaj kaptiloj por cikadeloj*, (cikadeloj* estas allogataj de oranĝa koloro);
- oni ankaŭ povas meti inter la piedoj de la vinberujoj avenan pajlon aŭ aluminian folion, kies forta lumreflekto malhelpas la insekton meti sin tie. Eksperimentoj montris, ke tiu simpla rimedo estas same efika kiel la insekticido;
- Sed precipe per protektado de la biologia diverseco oni plej efike kontraŭbatalas la cikadelojn*, ĉar tiuj estas insektoj ŝatata de multaj ĉasbestoj en la naturo. La problemo estas, ke tiuj ĉasbestoj, araneoj, mantoj kaj iuj cimoj, nuntempe estas forigataj el la nebiologiaj vitejoj, kie la faŭno estas ruinigata de la insekitcidoj. Tiuj solvoj estu ne kontraŭataj sed kuraĝigataj de la aŭtoritatoj.

Mi metis la tutan leteron kune kun bazaj informoj en Esperanto pri la koncerna malsano al nia retejo: **Verduloj.org**
La kultivistoj, kiuj uzas ilin, devus esti gratulataj kaj prezentataj kiel ekzemploj, ne terorigataj de juraj minacoj. Tial mi petas vin subskribi la subtendeklaron por Emmanuel Giboulot.
Bonvolu subskribi la subtendeklaron por Emmanuel Giboulot che
http://ipsn.eu/petition/viticulteur/index.php

Kaj jen informo pri la planto-malsano:
(en la germana, franca, angla , itala, pt): http://de.wikipedia.org/wiki/Goldgelbe_Vergilbung
---

2014-02 **Mikro-plastajhoj en kosmetikajhoj kaj en la akvo - kaj en la fishoj ...**
Oni pli kaj pli uzas mikro-plastajhojn - ekzemple por purigi la hauton.
Ankau el normalaj plastaj ajhoj foriras mikro-plastajhoj pere de kribrado pro vento kaj ondoj. Ili absorbas diversajn kemiajhojn, pesticidojn, moligenzojn ktp.. Se fisho au besto au homo manghas, la probableco altighas, ke kune kun la manghajho eniras mikro-plastajhoj. Sur nia retejo

trovighas mia prelego „Plastajhoj en la akvo“ - kun la informo, ke pluraj utilaj kemiajhoj agas kiel kseno-hormonoj, do, estas san-dangheraj.
Jen la prelego en Esperanto: http://www.verduloj.org/akvo.htm
(en la germana) http://www.bund.net/mikroplastik
Tie (tute sube) vi ankau trovas liston da purigenzoj kaj kosmetikajhoj - malgrau en la germana, vi trovos konatajn tutmondajn komercajn markojn.

Konsilo de AVE: evitu plastajhojn, aparte mikro-fibrajn vestajhojn, ne forjhetu plastajhojn,
===
2014-02 **Glyphosat / Roundup - mortigas ne nur plantojn**
Glyphosat estas uzata vaste en ghardenado kaj kune kun GMO-semoj.
Oni trovis ghin en 45% de la analizitaj personoj (182 en 18 europaj landoj) - inter ili 90% en Malto, sekvata de Germanio, Britio kaj Pollando, la homoj eligas ghin pere de urino, sed daure enprenas ghin per la manghajho.
Germana shtata instituto altigis la (maksimuman) tagan enpreno-kvanton de 0,3 mg/kg al 0,5 mg/kg korpopezo (po 0,5mg al 1 kg korpopezo).
La kritikantoj diras, ke ne pro la sendanghereco, sed pro la alta kvanto de aktuala enpreno.
Granda problemo estas la aplikado de G. por rapidigi la maturecon de kelkaj legomoj (sekigi ilin); tiamaniere la veneno ne plu estas metabolizata, kaj venas al niaj teleroj.
Lau sendependaj studoj Glyphosat damaghigas embrionojn, povas kauzi kanceron kaj ghenas la hormonan sistemon; evidente estas la san-problemoj de laboristoj en Argentinio, kie oni grandskale kultivas GMO-sojon.
Nur en 2015 EU denove kontrolos chu ghi estas san-sekura.
BUND estas germana CSO (Civil-Socia Organizajho) por medio-kaj naturprotekto en Germanio, kaj apartenas al la tutmonda FOE.org (Amikoj de la Tero) - la retejo estas en la germana:
www.bund.net/aktiv_werden/aktionen/glyphosat_verbieten/kurzinfo/studien_und_fakten/
(internacia) www.foe.org

2014-02-18 **Tiroida kancero 40-oblighis je infanoj chirkau Fukushima**
Ghis Dezembro 2013 estis analizitaj 269mil infanoj: kaj je 47% oni trovis shanghighojn je la tiroido. Intertempe oni operaciis 33 kaj operacios pliaj 41 infanoj pro tiroda karcinomo.
Post Chernobil la nombro da tiaj malsanoj altighis dum pluraj jaroj.
(lau Manfred Kriener, taz, 2014-02-18, p. 11)
Komento mw: Je miaj du fratoj - kiuj estis junuloj en 1986, kaj loghas en la regiono en suda Germanio kie falis la radioaktiva nubo ch. 5 tagoj post la atoma eksplodo - necesis foroperacii la tiroidan glandon - eble pro la radioaktiva lakto.
==

2014-02 **Tanzanio ne sufiche bone gardas siajn elefantojn, kaj aliajn natur-richajhojn**
Dum la 10 jaroj de la prezidenteco de Kikwete okazis amasa mortpafado de elefantoj en la Selous-Nacia-Parko en Tanzanio: de 75 mil resti nur 13 mil.
Krom tio temas pri redukto de la areo pro uranio-ekspluatado, pro nova haveno, kiu minacas specialajn fishojn, pro uzado de natron-enhava lago kie vivas 2,5 miljonoj nanaj fenikopteroj.
Certe ankau Tanzanio rajtas evolui, tamen ne chia agado estas pozitiva evoluo, kaj ofte la eksterlandaj investantoj elsuchas la landon.
Jen peticio - ankorua en la germana:
http://www.regenwald.org/aktion/937/rettet-die-elefanten-tansanias?mt=1767&v=1&ref=nl
kaj jen pliaj informoj
https://www.regenwald.org/aktion/937/rettet-die-elefanten-tansanias#more
---

2014-02 **Gazprom ricevis publikan premion**
Pli bone diru mal-premion. Pro la senrespondeca nafto-ekspluatado en la arkta oceano. Se okazus akcidento simile al la Meksika Golfo, la sekvoj estus pli gravaj, char en tiu malvarma akvo la kruda nafto estus metabolizata ege malrapide, kaj detruus la biosferon dum longa tempo.

Verdpaco mencias okazintajn akcidentojn: aktuala 206 likajhoj sur naftokampoj de Gazprom; en 2011 okazis akcidento sur produktanta bor-platformo Kolskaja: 53 homoj mortis. **Gazprom** plejparte apartenas al al rusa shtato, havis kosman profiton de 83 miljardoj da Usonaj dolaroj en la jaro 2012 - sed ne elspezas sufiche por altigi la sekurecon.

Mi vizitis la nafto-muzeon en Tjumen (en 2000), en la tiea nafto-instituto oni montris nafto-poluojn en la Tundro dum la sovetiaj tempoj, kiuj malebligis pashtado de la boacoj en grandaj areoj. Evidente - post la neniigo de Jukos - la sovetiaj tempoj revenis.
Ne estas konsolo, ke ankau **Shell** detruas grandajn areojn ekz-e en Nigerio pro nafto-ekspluatado, enspezas miljardojn, sed ne elspezas sufiche da mono por „pura produktado“; tiel aspektas la mapuraj avidaj manoj de la kapitalismo.
(en la angla) http://publiceye.ch/de/case/gazprom/
===

2014-02-01 **Mediodetrua Olimpiko en Sochi -** Bavaranoj malhelpis similan.
Por establi la Olimpikajn Vintroludojn Rusio detruigis la naturon per grandskala forhakada de montaj arbaroj. Sochi trovighas sur malvasta borda regiono inter Kaukazo kaj Nigra Maro, apudas Nacia Parko; sole por chiuj novaj konstruajhoj necesis grandegaj areoj, kiuj estis ekologie - kaj pejzaghe - tre valoraj. El ekologia biosfero de la rivereto Mzymta restis akvo-kanaleto - aparte pro la trajnolinio & stratego. Putin promesis „verdajn Ludojn“, sed en tiu regiono tio simple ne eblas. Civitanoj en la regiono de Sochi ne estis demanditaj - la trinkakvo de Sochi chefe venas el tiu montara rivereto. En aliaj regionoj - suda Bavario, Stokholmo, Svisio - la civitanoj havis la eblecon diskuti kaj finfine malpermesi la ludojn.
Vi certe trovas informojn ankau en via lingvo - jen tri artikoloj en la germana:
(lau G. Dornbluet, http://www.dradiowissen.de/olympia-dreckiger-schnee.33.de.html?dram:article_id=275656 ,
http://www.tagesspiegel.de/sport/die-gruen-gewaschenen-spiele-olympia-in-sotschi-die-reinste-umweltkatastrophe/9410936.html ,
Asocio kiu monitoras ekologiajn sekvojn de OL subtenis la civitanan proteston kontrau OVL en suda Bavario: http://www.geof.de)

Komento AVE/mw: ni ja ne kontrauas sporton. Sed la komerco nomumita Olimpiko estas ne plu eltenebla sur nia tero. Se vere necesas: eble oni konstruu konstantajn lokojn por vintro-ludoj ie en Siberio (Uralo - Workuta) kaj por la someraj ludoj ie kie oni ne tro ghenas la medion (eble taugas la salaj ebenajhoj en Irano) - chu bona ideo ?

2014-02-01 La golfo **Guanabara che Rio de Janeiro - plastajhoj kaj bakterioj**
Por havi pli puran akvon por la Olimpikaj someraj Ludoj 2016 oni finfine aktivas purigi la akvon kaj la bordojn de la golfo. Plastajhoj ghenas la aspekton kaj ankau la vel-krozado; trinki la akvon se oni naghas estas san-dangere pro granda bakteria poluo. Ankau fishistoj plendas pro damaghoj al iliaj retoj. Germana publika TV sendis video-blogon pri tiuj agadoj.
Fakte necesus ke la urbanoj estas pli medio-afablaj.
http://www.tagesschau.de/videoblog/tudobem/muell-in-rio100.html

2014-01 **Brazilo mankas nodoj por la fervojo - oni oferas homojn je trafik-akcidentoj**
Ni havis denove junan gaston el Brazilo: Diego, kiu varbis i.a. por partopreno je la IJK en sia regiono Fortaleza.
Li ankau forte substrekis ke mankas tauga infrastrukturo: al la fervojaj linioj es sia regiono mankas la reto (ili finas ie ajn);
pro tio ankau la pezaj transportoj estas sur la stratoj, unu el la sekvoj: multaj (junuloj) mortas je trafik-akcidento.

2014-01 **Ni deziras Felichan Novan Jaron - Kiel mezuri nacian felichon kaj bonstaton ?**
Jen la plej konataj naci-rilataj koeficientoj (chiuj krom la lasta en http://www.eo.vikipedia.org)
MEP - Malneta Enlanda Produkto: la kutima, sed ne adekvata, mezuras chefe pagatan laboron.
GINI-Koeficiento - mezuras la egalecon rilate la richecon
Indico de homa disvolviĝo - kunmetas BNP + Edukado + Sano kaj averagha agho
Ekologia_Premsigno - kiom da agroareo bezonas 1 homo dum 1 jaro (> ankau „Agendo_21“)
Felicheco-Indico - kunmetita el ghenerala kontento + agho + ekologia premsigno
(en diversaj lingvoj, sen Esperanto) > http://www.de.wikipedia.org/wiki/Happy_Planet_Index
---

2014-01 Perklorato en legomoj - malsolubra
Perklorato estas simpla kemiajho, uzata ekzemple kiel medikamento por tiroidaj problemoj.
Intertempe sufiche granda kvanto da perklorato estis trovita en legomoj el 15 diversaj landoj.

La tolerata dozo estas 1 mg/kg; sed la germana Federacia Instituto pri Riskoevaluado (BfR) opinias, ke oni devus malaltigi tiun sojlo-nivelon, pro riskoj je homoj kun malsanaj tiroidoj.
(lau Katharina Luebke, taz, 2013-10-18, p.8)

2014-01 **Financa investo en EU ighos pli sekure kaj malpli danghere**
Atingita interkonsento por pli travideblaj reguloj pri interŝanĝo de financaj produktoj.
La direktivo Mifid dua (Markets in financial instruments directive), la ĉefa financa normaro, estigos:
- limigojn al financa spekulado sur varoj kaj sur krudaj agrikulturaj produktoj;
- pli da travideblon sur la merkato de derivaĵoj kaj de krudaj materialoj;
- naciajn limigojn kontraŭ merkata manipulado kaj difektigo.

Krome la bursoperaciantoj devos akurate informi la investantoj por ilin deteni de "toksaj" produktoj.

La interkonsento devos esti taskita de Esma (European securities and markets authority) kaj poste aprobita kaj de la Parlamento kaj de Ecofin. La novaj preskriboj funkcios ekde 2016.

Financial Times ĝin difinis “la plej grava reformo de la financaj merkatoj ekde 2008". La proparolanto de la germanaj Verduloj deklaris: “Post jaroj da bataloj de la civila socio, ni atingis gravajn rezultojn. Inter ili striktajn limojn al finaca spekulado sur nutraĵaj produktoj, kaj malfaciligojn al financaj transakcioj je alta frekvenco”.

Fine Britio devis cedi; ĝis la lasta minuto ĝi klopodis bari la novan normaron pri la energiaj derivaĥoj por ne perdi sian superecon ĉe la finaca Londona merkato.
(ricevita de J-K Rinaldo, EEU)
===

2014-01-03 **Vaporo el Fukushima** #3 lau TEPCO ne rilatas al kritikala reago de la reaktora kerno. Sed venas de pluvakvo kiu varmighas sur la tegmento de la konstruajho, au eniras tra fendoj. Ni vidos.
Tamen, risko restas, kaj daure la detruitaj reaktoroj eligas radioaktivecon, plejparte en la akvon. Fishkaptado je 20 km chirkau tiu loko estas malpermesite, kaj la kaptitaj fishoj en aliaj regionoj parte montras radioaktivecon super la lim-valoro de 100 Bq/kg.
Aliflanke ankau en la pacifika bordo de Usono alvenas la radioaktiveco de Fukushima.
(de) http://netzfrauen.org/2013/12/30/dampf-aus-reaktor-3-fukushimas-radioaktivitaet-erreicht-die-us-westkueste/
Aparte interese estas, ke oni uzis MOX-fuelon en #3, tio estas miksita uranio kaj plutonio.
(en) http://rt.com/news/fukushima-steam-nuclear-reactor-064/
Ne-konfirmita informo de serioza germana CSO (=NRO) rakontas, ke pluraj usonaj mar-soldatoj, malsanighis je kanceroj pro radioaktiveco. Ili servis sur aviadil-shipo, ekz-e por helpi al homoj sur shipoj, tuj post la katastrofo, nur kelkaj kilometroj antau la reaktoroj. Ilia advokato akuzis TEPCO-n por pagi rekompencon.
(de) http://www.blogs.ausgestrahlt.de/fukushima/strahlenkrankheiten-nach-fukushima-wolke/
Tre detala raporto estas legebla en www.wikipedia.org en multaj lingvoj.

Por ni esperantistoj aparte interese estas la **kroniko de Jasuo HORI**, kiu ek de 2011-03-12 verkas informojn ne nur pri la okazajho, sed ankua pri la sorto-batoj al la homoj.
http://www.satesperanto.org/La-30an-de-auxgusto-2013.html

Komento AVE/mw: certe tiaj informoj estas troveblaj ankau en aliaj lingvoj.

2014-01-02 **Fukushima 3 revivighas - eble terure ?**
Ek de la 19-a de Decembro la damaghita reaktoro #3 eligas pli kaj pli da radioaktivaj vapor-nuboj. TEPCO ne scias detale kio okazas, char oni ne povas iri en la konstruajhon la mortiga radiado. La radioaktiva materialo en la kerno de la reaktoro kune kun la uzita fuelo en la akvo-kuvo konsistas entute el 89 tunoj da materialo .
(en) http://www.turnerradionetwork.com/news/146-mjt
(fr) http://www.wikistrike.com/article-alerte-fukushima-les-experts-pensent-que-le-reacteur-3-est-entre-en-fusion-121820515.html